

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. VI. Vtrùm Sacramenta omnia conferat æqualem gratia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Sacramenti opportuno tempore collatis, ad quæ, quando quis recipit Sacramentum, acquirit jus quoddam peculiare. Ratio est, quia gratia sacramentalis est illa, quæ peculiari modo iuvat inclinando ad virtutem aliquam, puta professionem fidei faciendam, castitatem conjugalem servandam, &c. habitus autem supernaturales, cum sint per modum potentia, dant simpliciter posse, non inclinant, ergo egemus peculiari aliquâ inclinatione, quæ vel in illustratione intellectus, vel voluntatis motu, secundum diversas opiniones consistit.

V. Deinde: Quod non sit opus aliquid habituale (characterem excipio) per Sacramenta infundi, probatur; antecedenter enim ad multa Sacramenta infunduntur principia habitualia omnium virtutum, ergo nullus est habitus infundendus per illud Sacramentum, unâ quippe cum gratiâ habituali, quâcumque demum ratione hæc infundatur, simul infunduntur omnes habitus supernaturales. Nec satisfacit si quis dicat intensiorem habitum unius alicujus virtutis, professionis fidei exempli gratia, per confirmationem infundi, quàm per Baptismum, primò enim hoc non sufficit ad diversitatem Sacramentorum, & effectuum, quos conferunt: Deinde habitus supernaturales omnes, sicut cum gratiâ semper infunduntur, ita quoad intensiorem sequuntur intensiorem gratiæ; si ergo non confirmatus habeat plus gratiæ, quàm confirmatus, etiam habebit intensiorem habitum fortitudinis, seu virtutis ordinatæ ad profitendum fidem.

VI. Hæc tamen specialia & abundantiora auxilia, quæ per Sacramentum conferuntur, non eam connexionem habent cum illo, ut per alia etiam media obtineri non possint, sicut & ipsa gratia habitualis, licet per Sacramenta conferatur, non tamen ita iis alligatur, ut sine illis acquiri non possit. Unde quis non confirmatus potest per orationem, & alia ad hoc intentum adhibita abundantius auxilium ad fidem in persecutione, & periculo illius negandæ confirmandam à Deo obtinere, quàm habet alius confirmatus, qui hujusmodi media non adhiberet. Nec tamen hinc sequitur Sacramentum Confirmationis esse superfluum, iuvat enim ad hujusmodi auxilia ex speciali quodam titulo, & sine peculiari illâ operantis impetratione habendâ, & ex opere, ut aiunt, operato.

VII. Quæres quintò: Quid sit conferre gratiam ex opere operantis, & operato. Respondeo cum Vasquez hic, disp. 131. cap. 1. & Suarez disp. 7. sect. 1. tunc conferri gratiam ex opere operantis, quando intuitu solius operis meritorii, saltem de congruo, seu dispositionis subjecti præcisè datur, ita ut danda fuisset, licet nihil aliud fuisset positum: Ex opere verò operato tunc datur gratia, cum vel non omnino attenditur meritum suscipientis, ut in Baptismo parvulorum, vel subinde actus aliquis bonus requiritur per modum dispositionis ex parte suscipientis, ut in Sacramento Pœnitentiæ attritio, non tamen ratione illius data fuisset gratia, sed exigitur ulterius opus aliquod, quod parum refert sitne bonum & meritorium, an non, imò potest esse malum & demeritorium, ut si Sacerdos intentione malâ, etiam mortaliter, absolvat, aut baptizet, ubi clarum est dari gratiam absoluto & baptizato, non ex opere operantis, cum nullum opus meritorium sufficiens ad gratiam obtinendam ponatur, sed ex opere operato, intuitu

tu nimirum operis illius externi, quod ex se nullam habet cum gratiâ proportionem.

Declarari hoc potest exemplo satisfactionis; sicut enim mereri, ita & satisfacere quis potest pro pœnâ peccatis debitâ, vel ex opere operantis per opera bona & meritoria, vel ex opere operato per indulgentias. In hoc verò postremo modo satisfaciendi non spectatur utrùm opus sit meritorium, seu in individuo bonum, an non, unde ut docet Suarez tomo quarto in tertiam partem, disp. 52. sect. 6. cum communi Theologorum, & videtur opinio Sancti Thomæ in quarto, dist. 20. quæst. 1. art. 3. sufficit ad indulgentiam quod sit opus honestum in specie, sicut licet in individuo vitietur opus illud circumstantiâ aliquâ malâ, & reddatur venialiter peccaminosa; adhuc sufficit ad lucrandum indulgentias. Unde si injungatur largitio eleemosynæ, licet quis illam ob vanam gloriam, vel humanos respectus largiatur, si habeat animum opus illud præstandi ob intentionem indulgentiarum, illas lucrabitur. Imò aliquando moraliter videtur impossibile ut opus injunctum pro lucrandis indulgentiis, sit ita usquequaque bonum, ut ex parte saltem circumstantiis quibusdam malis non vitietur, ut si injungatur concio audienda, aut aliquid hujusmodi. Sicut ergo opus ex suo genere bonum, licet malè fiat, sufficit juxta communem sententiam ad implendum præceptum, ita & ad lucrandas indulgentias, quod enim potest præcipi, potest ob honestum finem injungi, & exigi, idque eodem modo.

VIII.

Præsentem questionem de Sacramento, cum modo declarare videtur satisfactio per meritum, & per indulgentias.

SECTIO SEXTA.

Utrum Sacramenta omnia conferant æqualem gratiam.

Q UÆSTIO procedit de Sacramentis ejusdem rationis, quid enim de Sacramentis diversæ rationis sentiendum sit, dicitur in fine sectionis, ubi peculiaris est difficultas in Sacramento Eucharistiæ, quod cum Sacramentorum omnium absque omni comparatione sit præcipuum, utpote quod Christum ipsum Deum & hominem in se continet, ut dignitate, ita & efficacia Sacramenta cætera multis gradibus excedit. Quantam verò gratiam in actu secundo suscipientibus conferat, loco dicto declarabitur. Præsentem ergo controversia versatur circa Sacramenta ejusdem rationis, seu numero tantum, non specie diversa, utrum scilicet Baptismus, vel parvulis ratione necdum utentibus, vel adultis æqualem dispositionem habentibus æqualem conferat gratiam.

Prima sententia est negativa: Ita Gabriël in quarto, dist. 4. quæst. 2. art. 2. concl. 7. Paludanus in 4. dist. 4. quæst. 1. Caietanus q. 64. art. 1. in idem propendere videtur Scotus in 4. dist. 4. quæst. 7. & Major quæst. 3. Non tamen eodem modo procedunt hi Auctores; quamvis namque inæqualem interdum gratiam in eorundem Sacramentorum susceptione, vel ubi nulla præcedit dispositio, ut in infantibus, vel ubi æqualis, ut in quibusdam adultis, conferri omnes asserant, Gabriël nihilominus majorem hanc gratiam, non virtutè Sacramenti, sed ex merâ Dei benevolentia, Scotus, & Caietanus, vel ex devotione Ministri, vel ex Dei prædestinatione ad majorem gloriam, ad quam major gratia in viâ est dispositio, dari affirmant.

I.

Difficultas procedit de Sacramentis ejusdem rationis.

II.

Prima sententia docet, Sacramenta numero tantum distincta, interdum conferre gratiam inæqualem.

Secunda

III. Secunda sententia affirmat Sacramenta numero tantum distincta pro diversitate dispositionis, aequalem vel inaequalem gratiam conferre.

IV. Aequaliter dispositis Sacramenta ejusdem rationis aequalem gratiam conferunt.

V. Sequi videtur in contrariam sententiam, ob aequalia merita dari primum inaequale.

VI. Ex merito ministri non datur major gratia uni quam alteri aequaliter disposito.

VII. Quid fieri deberet, si Deus duos ad inaequalem gloriam praedestinaret.

VIII. Communis Ecclesiae praxis ostendit ex merito ministri nihil gratia accrescere baptizato.

Secunda sententia ait ejusdem rationis Sacramenta, ut hujus vel illius personae Baptismum, aequalem aequaliter, inaequalem inaequaliter dispositis gratiam conferre. Hanc sententiam aperte tradit Sanctus Thomas 3. parte, quaest. 69. a. 8. & in 4. dist. 4. quaest. 2. art. 3. Divus Bonaventura art. 1. quaest. 3. Capreolus dist. 5. q. 1. a. 1. Sotus dist. 6. quaest. 2. & alii, quos afferemus numero sequente, qui dicunt Sacramenta instituta esse instar causarum naturalium, haec autem in subiectis aequaliter dispositis, aequalem semper producant effectum, ut quotidianam constat experientiam.

Dicendum primo: Aequaliter dispositis Sacramenta ejusdem rationis aequalem gratiam habitalem (de hac enim simul cum habitibus infusus eam sequentibus est sermo) conferre. Haec est communis Theologorum sententia: eam praeter citatos tenet Suarez, & Coninck. hic, q. 62. a. 1. dub. 3. ille, disp. 7. sect. 5. Hoc primo insinuat in Concilio Tridentino sess. 7. can. 7. de Sacramentis in genere, ubi ex parte Dei dicuntur Sacramenta certam lege conferre gratiam, cum ergo ex parte dantis gratiam per Sacramenta, nempe Dei sit aequalitas, & etiam ex parte suscipientis, & tandem in Sacramento ipso, quod ejusdem rationis in utroque esse suppono, non sit inaequalitas, non apparet unde sit inaequalitas in effectu, ut juxta dicta numero praecedente in simili argui solet in causis naturalibus.

Confirmatur: Si enim ubi aequalis est dispositio, & Sacramentum idem, detur gratia inaequalis, & supra exigentiam dispositionis & Sacramenti, quidni etiam dicere possumus ob eadem merita dari primum inaequale.

Unde nec ex merito vel impetratione ministri, ubi eadem est suscipientium dispositio datur major huic gratia, quam illi. Haec videtur esse mens Sancti Augustini libro 4. de Baptismo, cap. 20. Sancti Ambrosii, & Sancti Nanzianzeni oratione 40. de Baptismo, ubi comparat Ministrum bonum vel malum sigillo ferreo vel aereo, quod quantumvis perfectius unum sit quam aliud, eundem tamen relinquit effectum: Unde S. Chrysostomus homilia de redivo suo ex Asia sic habet: Multi me absente baptizati sunt, & quid tunc? nihil minus habet gratia, non claudicat donum Dei: Absente me baptizati sunt, sed praesente Christo sunt baptizati.

Si ergo Deus duos praedestinaret ad inaequalem gloriam, non debet propterea necessitate in Baptismo inaequalis gratia, sed spectat ad divinam providentiam ut alter non moriatur donec medium aliquod ei applicetur, quo majorem gloriam obtineat. Si autem ex merito vel impetratione ministri major uni gratia infundatur, quam alteri in Baptismo, quidni dicamus postea etiam alicui augeri gratiam ex alterius merito, & hac ratione parvulus vel adultus, etiam dormiens, posset magnum gratiae & consequenter gloriae augmentum recipere, quod nullus concedit, nec enim est ulla ratio, cur si semel per meritum alterius, possit alicui augeri gratia, non possit augeri iterum & sapius, ut bene Suarez loco citato.

Deinde communis praxis Ecclesiae est contraria, nunquam enim orat pro parvulis ut iis gratia augeatur, quod tamen opera pretium esset facere, si putaretur iis posse augeri gratiam. Imo nec pro adulto unquam quis orat, ut Deus ei gratiam justificantem immediate augeat, sed quan-

do oramus ut Deus alicui det gratiam, vel augeat gratiam ut subsistat in tentationibus & persecutionibus, intelligimus gratiam actualem, seu inspirationes; quo sensu capiendum est quod in oratione quadam dicit Ecclesia: Omnipotens sempiternus Deus da nobis Fidei, Spei, & Charitatis augmentum, nempe actualis per inspirationes bonas, & gratiam excitantem, unde addit, & ut mereamur assequi quod promittis, fac nos amare quod praecipis. Hoc autem manifeste est intelligendum de gratia actuali, illa enim est, quae facit ut faciamus, seu ut per habitus infusos operemur.

Non potest ergo quis alteri de lege ordinaria mereri immediate gratiam habitalem & gloriam, quia cum haec sint premium substantiale meriti, & meritum de lege ordinaria sit in ordine ad proprium subiectum perficiendum, sicut & gratia, ad quam sequitur, quae est semen gloriae proprio tantum subiecto de lege ordinaria, ut in tractatu de Incarnatione diximus, cum inquam quisque accipere debeat premium substantiale adaequatum proprio merito, nihil relinquitur in hoc genere, quod mereri possit alteri, sed unusquisque secundum propria merita gratiam obtinet & gloriam, juxta illud Apostoli secundae ad Corin. 5. Ut referat unusquisque propria corporis prout gessit, sive bonum, sive malum.

Mediate tamen potest unus alteri augmentum gratiae mereri, merendo scilicet ipsi premium aliquod accidentale, bonam nimirum inspirationem, & peculiare quoddam auxilium, cui cooperando majorem gratiam obtineat. Unde nec ipse Christus pro merita sua gratiam justificantem cuiquam communicavit, nisi vel se is per actus proprios disposuit, vel suscepit aliquod Sacramentum. Nec alio modo quam hoc praestat bonus minister malo, nempe quod impetret a Deo auxilium aliquod speciale, quo suscipiens Sacramentum excitetur, ut melius se ad effectum Sacramenti recipiendum disponat.

Obijciunt adversarii, homines creatos fuisse, ut Angelorum, qui per peccatum de caelo in infernum praecipites ruerunt, sedes restaurarent, cum ergo Angeli omnes in beatitudine, & consequenter in gratia, cum qua pari passu procedit beatitudo, sint inaequales, homines, qui eorum loca suppleant, esse similiter debent in gloria & gratia inaequales. Quod verò Angeli sint in gloria & gratia inaequales constat, quo namque naturam sunt praestantiores, eo excellentiorem gradum gloriae in patria, & gratiae in via sunt adepti, omnes verò Angeli sunt specie distincti, ergo naturam inaequales.

In multis peccat haec obiectio, & quaedam supponit dubia, quaedam falsa. In primis ergo gratis dicitur homines ad restaurandas Angelorum sedes fuisse creatos, ita nimirum, ut si illi non peccassent, homines creati non fuissent. Sed etiam si demus ad hunc finem eos creatos fuisse, non tamen sequitur directe unumquemque tantum, & nec plus nec minus gloriae consequi, quam habuisset Angelus ille, cujus locum supplet. Imò multi jam in caelo sunt beati, qui vitam in summa sanctitate virtutumque exercitatione per longam annorum seriem traducentes, multo plus gratiae consecuti sunt, quam ullus ex apostatis illis Angelis unquam habuit, & consequenter in caelo plus jam habent gloriae, quam habuissent illi si stetitissent: quod de Virgine nullus negare potest.

Tertio: Quamvis admittatur Sanctos omnes fore in beatitudine inaequales, inde non habetur debere

IX. De lege ordinaria non potest quis alteri mereri gratiam habitalem, & gloriam immediate.

X. Potest nihilominus quis mediate gratiam habitalem augmentum mereri alteri.

XI. Dicitur Angelis in gratia & gloria suis inaequales, ergo & homines, qui eorum locum suppleant, erunt in gloria & gratia inaequales.

XII. Haec obiectio quaedam supponit dubia, quaedam falsa.

XIII. Et si beati omnes esse debere

deberent in gloria, sic in gratia, inaequales, non tamen infundit daretur inaequalis gratia in baptismo.

XIV. Non subsistit quod tamquam fundamentum supponitur, nempe omnes Angelos differre specie.

debere ipsis in Baptismo infundi gratiam inaequalem, sed illam consequi poterunt per actus meritorios inaequales, quos post Baptismum decursu vitae exercuerunt, sicque plus gratiae, non ex opere operato in Baptismo, sed ex opere operantis per bonos actus acquirere.

Præterea id quod affertur tanquam fundamentum huius sententiae non subsistit, ideo scilicet Angelos omnes esse in beatitudine inaequales, quia differunt specie, tomo enim præcedente, disp. 69. ostendi ex communi Patrum sententiâ Angelos non solum posse esse ejusdem speciei, sed de facto specie omnes non differre, quod de illis saltem intelligendum est, qui sunt ejusdem ordinis, quamvis illi, qui sunt diversi ordinis, & maxime diversæ Hierarchiæ, specie distinguantur. Tandem licet Angeli omnes inter se differant specie, inde tamen non sequitur eos esse in perfectione inaequales, in Philosophiâ enim disp. 5. de Anima, sect. 1. & tomo præcedente disp. 69. sect. 3. probavi posse res duas vel plures specie diversas, esse in perfectione æquales.

SECTIO SEPTIMA.

Alia quadam circa aequalitatem vel inaequalitatem gratiae collatae per Sacramenta.

I. Infantes ante usum rationis baptizati aequali in baptismo gratiam accipiunt.

EX dictis infertur, infantes ante usum rationis baptizatos aequalem omnes in Baptismo gratiam accipere: existimo tamen majorem eos recipere gratiam, quam olim recipiebant pueri in circumcissione, nam sanguis Christi actu effusus efficacior est ad dona nobis spiritualia obtinenda, quam cum tantum prævidebatur effundendus. Adultus tamen plus gratiae recipit, quam parvulus; quamvis namque parvulus cum solo originali accedat, adultus cum actualibus, cum tamen hæc in ratione obicis tollantur per attritionem, & varii insuper actus Fidei ac Spei, aliæque operationes bonæ ab eo eliciantur, hæc positiva dispositio capaciorum eum reddit ad uberiorem gratiam recipiendam juxta dicenda conclusione sequente. Addo ulterius: Etsi infans in utero matris justificatus postea baptizetur, talem nihilominus esse posse dispositionem cum qua adultus, etiam postquam peccatum actuale commisit, accedit ad Baptismum, ut Sacramentum plus ei gratiæ, quam illi parvo conferret.

II. Melius dispositus majorem semper per Sacramentum accipit gratiam.

Dicendum secundò: Melius disposito Sacramentum ejusdem rationis semper majorem gratiam confert: ita communis Theologorum. Probatur primò ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 7. ubi loquens de Baptismo sic habet: *Renovamur spiritu mentis nostræ, & non modo reputamur, sed verè justii nominamur & sumus, justitiam in nobis recipientes, unusquisque suam secundum mensuram, quam Spiritus Sanctus partitur singulis prout vult, &*

secundum propriam cujusque dispositionem. Ratio autem est primò, quia res omnes naturales, quo passum est melius dispositam, eo fortius agunt, ergo gratis hoc negaretur de Sacramentis. Deinde æquitati maxime consentaneum videtur, ut qui diligenter se preparavit, & ad Sacramentum Baptismi, vel Pœnitentiæ accedit cum longè meliore dispositione, attritione, verbi gratia ut centum, plus gratiæ capiat, quam alter, qui cum attritione solum remissâ accedit, & non tantam adhibuit diligentiam. Præterea homines hoc modo excitantur ad melius se disponendum ad Sacramentorum susceptionem, quod tamen non tantâ curâ, imò frustra & sine fructu facerent, si nihil ipsis gratiæ ex dispositione illâ accresceret.

Dices, aliquid amplius gratiæ recepturum cum, qui est melius dispositus, non ratione Sacramenti, sed ipsius dispositionis, quæ si continetur, & perstet in ipsâ susceptione Sacramenti, informata gratiâ acceptâ in Sacramento erit meritoria, & conferet augmentum gratiæ. Sed contra primò: Frequenter enim contingit aliquem, qui summâ diligentia ad Sacramentum se disposuit, & actus intensos Fidei, Spei, & attritionis elicit, postea in ipsâ susceptione Sacramenti ab omni actu cessare, ergo hic omnem illum laborem perdit, nec melioris conditionis est, quam alter, qui parum diligentiae adhibuit. Contra secundò: Saltem frustra quis ante susceptionem Sacramenti actus intensos eliceret, sed sufficeret post susceptionem in his se actibus exercere, per quod valde diminueretur fervor credentium, & diligentia in præparatione sui ad Sacramenta.

Contra tertio: Quia attritio illa jam informata gratiâ non potest in eodem instanti mereri augmentum gratiæ, ut de contritione communiter affirmant Theologi in materiâ de gratiâ, & ostendi supra in tractatu de Incarnatione, alioqui in eodem instanti sequeretur infinitum augmentum gratiæ ob idem opus, ut discurrunt patebit.

Dicendum tertio, circa Sacramenta diversæ rationis nihil posse certi statui, licet enim inter Sacramenta omnia, Sacramentum Eucharistiæ sit, ut dixi, sine comparatione perfectissimum, cum Christum ipsum verum Deum & hominem, ac Sacramentorum institutorem contineat, imò ad hoc Sacramentum tanquam ad finem ordinantur reliqua sex, ut cum Sancto Thoma hic, q. 65. art. 3. docent Theologi communiter, non tamen est certum, Eucharistiam plus gratiæ conferre, quam Baptismum, aut aliqua alia Sacramenta cum æquali dispositione suscepta: cum enim institutum sit hoc Sacramentum in ordine ad continuam nutritionem, & consequenter sæpius recipi debeat, non videtur necessarium, ut quoties recipitur, toties uberiorem conferat gratiam, quam Baptismus, Confirmatio, aut Ordo, quæ semel tantum suscipiuntur, ut bene Suarez in commentario hujus articuli. Nihil tamen est certi, & Sanctus Thomas hac in parte simpliciter præferre videtur Eucharistiam cæteris.

III. Obi. Melius dispositus plus gratiæ recipiet, non ratione Sacramenti, sed dispositionis.

IV. Attritio illa informata gratiâ non potest in eodem instanti mereri augmentum gratiæ.

V. Quid de diversarationis Sacramentis circa inaequalem gratiam collationem existimandum.

